

ПЛАХОТНЮК Н.П.

канд. пед. наук,
викладач кафедри іноземних мов
і новітніх технологій навчання,
Житомирський державний університет імені Івана Франка

РОЗВИТОК ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ЖУРНАЛІСТІВ ЗАСОБАМИ ІНТЕРНЕТ РЕСУРСУ

У статті розглядається розвиток іншомовної комунікативної культури за допомогою Інтернет ресурсу. Аналізується поняття іншомовної комунікативної культури фахівців різних спеціальностей, зокрема журналістів. Окреслюються вміння медіа працівників у площині іншомовної комунікації. Зазначаються дидактичні завдання навчання іноземної мови, які реалізуються за допомогою Інтернет ресурсу. Охарактеризовані можливості таких ресурсів як: Інтернет видання, блоги, електронна пошта, Skype, YouTube для навчання іноземної мови майбутніх журналістів. Наведені приклади завдань для роботи з іншомовними Інтернет виданнями та відео роликами. Ключові слова: іншомовна комунікативна культура, Інтернет ресурс, майбутні журналісти.

В статье рассматривается развитие иноязычной коммуникативной культуры с помощью Интернет ресурса. Анализируется понятие иноязычной коммуникативной культуры специалистов различных специальностей, в частности журналистов. Определяются умения медиа работников в плоскости иноязычной коммуникации. Указываются дидактические задачи обучения иностранному языку, которые реализуются с помощью Интернет ресурса. Охарактеризованы возможности таких ресурсов как Интернет издания, блоги, электронная почта, Skype, YouTube для обучения иностранному языку будущих журналистов. Приведены примеры заданий для работы с иноязычными

Интернет изданиями и видео роликами. Ключевые слова: иноязычная коммуникативная культура, Интернет ресурс, будущие журналисты.

The article deals with the development of a foreign language communicative culture through an online resource. The concept of foreign language communicative culture of specialists of different specialties, journalists, in particular, is analyzed. The skills of media workers in the field of foreign language communication are outlined. The didactic tasks of learning a foreign language, which are realized through an online resource, are noted. Features of such resources as: Internet publications, blogs, e-mail, Skype, YouTube for teaching a foreign language to future journalists are analyzed. Examples of tasks for working with foreign language editions and videos are given. Keywords: foreign language communicative culture, Internet resource, future journalists.

Постановка проблеми. У зв'язку із розвитком української освітньої системи відповідно до світових стандартів виникає необхідність реформування фахової підготовки майбутніх спеціалістів. Важливого значення набуває оволодіння іноземною мовою як засобом спілкування та вдосконалення професійних навичок. Міжкультурна комунікація відкриває шлях до світової бази знань, забезпечує належний рівень здійснення професійної діяльності та мобільності на сучасному ринку праці. Інформатизація суспільства та широке використання Інтернет мережі вплинули на професійну діяльність різних спеціалістів, зокрема журналістів. Сучасний журналіст має бути ознайомлений з роботою Інтернет видань, вітчизняними та світовими комп'ютерними мережами, володіти навичками пошуку інформації, зокрема іноземною мовою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми розвитку іншомовної комунікативної компетенції у своїх працях розглядали Л. Біркун, Л. Брахман, О. Волобуєва, Р. Джонсон, Г. Китайгородська, С. Козак, Е. Пасов, Н. Пруднікова, С. Савіньон, М. Свейн, Д. Хаймз, Д.

Шейлз. У сфері журналістики вищезгадана проблема досліджувалась О. Луцинською, Л. Нагорнюк. Ю. Михайличенко, І. Чемерис та ін. Шляхи формування іншомовної комунікативної культури у фахівців різних галузей вивчали М. Галицька, І. Кухта, І. Татаріна, О. Ясько та ін. Незважаючи на ґрунтовні дослідження поза увагою науковців залишилися питання формування іншомовної комунікативної культури медіа працівників.

Тому **метою** нашої статті є висвітлення шляхів розвитку іншомовної комунікативної культури майбутніх журналістів засобами Інтернет ресурсу.

Виклад основного матеріалу. В умовах функціонування сучасного суспільства для успішного професійного розвитку майбутньому журналісту необхідно оволодіти іноземною мовою не тільки як засобом комунікації, а й інструментом вирішення фахових завдань. Іншомовна комунікативна культура медіа працівників є складовою їх загальної професійної культури. Насамперед, розглянемо поняття «іншомовна комунікативна культура майбутніх журналістів».

Аналіз наукових праць з вищезазначеної проблеми показав, що іншомовна комунікативна культура розглядається науковцями як поєднання норм і правил спілкування, що визначають взаємовідносини між людьми в межах різних культур. Вона вирізняється наявністю комунікативного взірця, толерантним відношенням до співбесідника як до цінності, розумінням його індивідуальних особливостей, власних комунікативних здібностей та майстерністю володіти комунікативною ситуацією. Науковці стверджують, що іншомовна комунікативна культура є одним із важливих компонентів загальної культури людини, слугує підґрунтям для покращення формування фахових і соціально-значущих властивостей особистості. Мова тут виступає засобом спілкування і розвитку іншомовної комунікативної культури [1, с. 14].

І. Кухта, досліджуючи формування іншомовної комунікативної культури майбутніх фахівців туристичної сфери, доводить, що мовленнєва активність особистості виступає рушійною силою цього процесу. Для успішного спілкування недостатньо оволодіти мовою як системою, необхідно навчитися вживати її в певному соціально-культурному контексті, засвоїти правила комунікативного, мовного, мовленнєвого етикету. Дослідниця визначає іншомовну комунікативну культуру як інтегративну характеристику, яка показує комунікативно-професійний статус особистості й об'єднує спрямованість на комунікацію, спроможність до застосування іноземної мови у конкретному соціально-культурному середовищі, внутрішню готовність до міжкультурної взаємодії в професійній сфері. Іншомовна комунікативна культура виступає засобом соціалізації, розвитку міжкультурної компетенції, формування полікультурності, професійного самоствердження особистості [2, с. 9].

Іншомовна комунікативна культура є складним багатогранним утворенням, що включає систему знань і навичок, які потрібні для здійснення комунікативної діяльності іноземною мовою. Важливу роль тут відіграє процес саморозвитку та самовдосконалення майбутнього фахівця за рахунок індивідуальних змін, що уможлиблює володіння когнітивними та емоційними зразками іншомовної комунікативної поведінки. Здатність встановлювати і підтримувати контакти з людьми іншомовного середовища дозволяє спеціалісту професійно успішно реалізуватись як фахівцю на високому рівні [1, с. 15].

Розглядаючи комунікативну культуру вчителів іноземних мов, О. Ясько зазначає, що вона є підґрунтям професійної діяльності педагога. Поняття «комунікативна культура» окреслюється як багаторівнева і поліфункціональна система, що віддзеркалює особливості етико-аксіологічних досягнень особистості в її взаємодії з оточуючим середовищем. У цьому аспекті комунікативну культуру розуміють як

педагогічне явище, що виявляє позицію суб'єкта та рівень професійного розвитку. Процес формування комунікативної культури в умовах сучасного інформаційного суспільства здійснюється в межах професійно-педагогічної взаємодії, яка є системою безпосередніх чи опосередкованих взаємовідносин педагога, що реалізуються за допомогою вербальних і невербальних засобів, а також зразків комп'ютерного спілкування з метою обміну інформацією, регулювання та управління процесом комунікації, моделювання професійно-педагогічних відносин [3, с. 40].

Для журналіста основним видом професійної діяльності є спілкування, в тому числі й спілкування іноземною мовою. Швидкий темп розвитку міжкультурної взаємодії призводить до необхідності оволодіння іноземною мовою (зокрема англійською) на досить високому рівні. Майбутній журналіст повинен розуміти англomовний текст, аналізувати, виділяти головне, вільно спілкуватись з зарубіжними колегами іноземною мовою, а також чітко і доступно виражати свою думку як в усній, так і в письмовій формі.

Майбутній спеціаліст у сфері журналістики має розвинути наступні вміння у площині іншомовної комунікації: побудувати усний виступ відповідно до законів риторики і етики спілкування, композиційно правильно оформити письмовий текст, уміти безпомилково формулювати запитання, вести діалог чи полілог, вільно володіти механізмом пошуку та використання електронної інформації, створювати тексти різних жанрів для Інтернет-ЗМІ тощо [4, с. 74].

Отже, іншомовну комунікативну культуру майбутніх журналістів ми розуміємо як складне системне утворення, що включає знання, вміння і навички, необхідні для здійснення комунікативної діяльності іноземною мовою, здатність до застосування певних мовних зразків у визначеному соціо-культурному оточенні, мотиваційну готовність до міжкультурної співпраці у сфері журналістики.

Майбутній медіа спеціаліст має досягти такого рівня володіння іноземною мовою, який дозволить йому використати її для якісного виконання професійно поставлених завдань. В практичному аспекті у формуванні іншомовної комунікативної компетенції важливу роль відіграють англomовні засоби масової інформації, які є у вільному доступі в мережі Інтернет. Систематичне ознайомлення та опрацювання студентами таких відомих британських, американських, канадських видань як «The Times», «The Guardian», «The Independent», «The Daily Telegraph», «The New York Times», «The Washington Post», «The Wall Street Journal», «The Globe and Mail», «The Toronto Star», «Ottawa Sun» надасть їм можливість отримати актуальну інформацію про події у світі, засвоїти мовну форму та стиль викладу матеріалів, що публікуються. Окрім навичок читання, не менш важливим є вироблення навичок аудіювання. Саме тому необхідно також використовувати якісні автентичні аудіо та відеоматеріали, до яких залучає викладач, застосовуючи Інтернет мережу [5, с. 40].

Важливою навчальною метою використання Інтернет ресурсів є отримання інформації, її аналіз та інтерпретація, формування знань, вдосконалення вмінь та навичок, розвиток комунікативної культури. За допомогою Інтернету викладач може вирішити наступні дидактичні завдання: підтримувати стійку позитивну мотивацію до навчання, підвищити розумову активність студентів, забезпечити навчальний процес новітніми актуальними матеріалами, виробити навички самостійної роботи, забезпечити процес рефлексії, виховувати інтерес та повагу до культури інших націй, реалізувати особистісно-зорієнтований та диференційований підходи до навчання [3, с. 52-53].

Інтернет мережа виконує певні функції, які можуть інтегрувати та домінувати в певному навчальному середовищі. Найбільш важливими для нашого дослідження є інформаційна та комунікативна функції. Інформаційна функція забезпечує швидкий доступ до потрібної

інформації, фокусування суспільної думки на певних актуальних подіях, багатогранність тематики, жанрове різноманіття матеріалів. Комунікативна функція Інтернету дозволяє зробити спілкування без обмежень у часі і кордонах. Крім того, монологічна модель спілкування у сфері журналістики (телебачення, радіо, преса) змінилась на діалогічну. Це дало змогу реалізувати двосторонній зв'язок між комунікантами. Між реципієнтом і комунікантом виникла горизонтальна модель спілкування замість вертикальної, тобто обидва учасники процесу стали рівноправними. Інтерактивність мережевих видань дає можливість споживачам інформації бути й її активними продуцентами, брати активну участь у її обговоренні. На сьогоднішній день користувачі ЗМІ у мережі Інтернет можуть застосовувати різні форми спілкування між собою і журналістами: обговорення соціальних питань, будь-якої публікації або передачі, гострих суспільних проблем, відповіді на запитання редакції, надсилання запитань до редакції, пропозиції власних публікацій тощо [6, с. 38-39].

Отже, завдяки своїм функціям та реалізації дидактичної мети, Інтернет ресурс може бути використаний для формування іншомовної комунікативної культури майбутніх журналістів. На нашу думку, специфіка діяльності медіа працівників дозволяє застосовувати такі ресурси як: Інтернет видання, блоги, електронну пошту, Skype, YouTube.

Інтернет видання, інтернет-газета – це інформаційний сайт, який регулярно оновлюється і виконує функцію засобу масової інформації (ЗМІ), має свою постійну аудиторію. Як і друковані видання, інтернет видання керуються принципами журналістики. Використання зарубіжних англomовних видань забезпечує оновлення та тренування вокабуляру майбутніх журналістів, засвоєння лексико-граматичних структур, ознайомлення з культурою інших країн. Вживання автентичних англomовних текстів з періодичних Інтернет-видань у навчальному процесі

уможлиблює засвоєння живої мови, розширення активного і пасивного словникового запасу, тренування навичок читання, говоріння, письма.

Так, при вивченні теми «Personality of a journalist» для опрацювання нами була вибрана стаття відомої американської журналістки Джанет Кларк «The Qualities of a Good Newspaper Journalist» з періодичного Інтернет-видання. Студентам були запропоновані наступні завдання: 1. Read the article about the basic qualities of a good newspaper journalist and agree or disagree with the author's point of view. Fill in the missing qualities from the box. What qualities are the most important? 2. Read the text and find English equivalents to the following Ukrainian words and phrases. Use them in the sentences of your own. 3. Speak about your groupmates and characterize them as future media workers. Who will make a brilliant career? Give your grounds. 5. Write a discursive essay: «The usefulness and importance of the work of a journalist». 6. Think about a famous successful journalist you like. Speak about his/her qualities and qualifications. Mention what made him/her successful.

Наступним Інтернет ресурсом, який може бути використаний в іншомовній підготовці майбутніх журналістів, є блоги. За допомогою участі у веденні англomовних блогів майбутні медіа фахівці формують навички культури спілкування, комунікативні, аналітичні та дослідницькі навички, ініціюють обговорення та дискусії з професійних питань.

Блоги спершу використовувались лише як щоденники, проте зараз вони набули публіцистичного і аналітичного характеру, а також значної суспільної активності. Медіа фахівцям така форма спілкування надає можливості пропагувати відверту суб'єктивність думок та експресивність оціночних поглядів. Зворотній зв'язок з читацькою аудиторією дає змогу відкрито вибирати теми і жанри для публікацій, вільно висловлювати думки з різних питань [6, с. 59-60].

Підвищенню мотивації до вивчення іноземної мови професійного спрямування сприяє електронна пошта. Спілкування з однолітками на

професійну тематику уможлиблює обмін думками, передачу інформації, обговорення актуальної проблеми, підвищення самооцінки та навичок аналізу та інтерпретації отриманих повідомлень.

Розвиток іншомовної культури забезпечує також такий Інтернет ресурс як Skype. Він надає змогу безкоштовного спілкування та тренування таких навичок як говоріння і аудіювання. Ця форма інтерактивного спілкування навчає висловлювати свої думки, коментувати і оцінювати, розуміти точку зору співрозмовника, збагатити словниковий запас.

YouTube є дуже популярним сайтом для перегляду та розміщення відеофайлів. Розробка викладачем завдань до відеороликів, перегляд і обговорення їх зі студентами як в аудиторії, так і в позааудиторний час надає низку переваг для формування іншомовної комунікативної культури майбутніх журналістів. У процесі роботи над темою «Newspapers in a Digital Age» нами була запропонована робота над відео сюжетом «Future of Newspapers». Студенти виконували наступні завдання: 1. You are going to watch a video about the newspaper future (Future of Newspapers: Anne-Marie Tomchak, BBC World News), (www.youtube.com/watch?v=i6XkUwiSYQQ). Before watching the video match the expressions with their explanations. 2. Watch the video and number the statements in the order you hear them. 3. Watch the video again and decide who says what. Mark statements with a B (Bozorgmehr) or a A (Amber). 5. Discussion. What is the situation with the newspaper industry in Ukraine? Would you like to work as a newspaper journalist? Why? Why not?

Висновки і перспективи подальших досліджень. Використання Інтернет ресурсу під час навчання іноземної мови студентів-журналістів дало змогу розширити словниковий запас, підвищити рівень володіння професійною англійською мовою, забезпечити позитивну мотивацію до її вивчення, розвинути комунікативні здібності, аналітичні вміння та дослідницькі навички майбутніх фахівців. Перспективи подальших

досліджень вбачаємо у аналізі можливості застосування Інтернет ресурсу для вивчення іноземної мови студентів інших спеціальностей.

Список використаних джерел:

1. Плужнік А.В. Зміст поняття «іншомовна комунікативна культура» у психолого-педагогічних дослідженнях / А. В. Плужнік // Молодий вчений. – 2018. – №4.4 (56.4) – С. 13-16
2. Кухта І. В. Іншомовна компетентність у контексті формування комунікативної культури студентів у процесі вивчення іноземної мови / І. В. Кухта // IX МНПК Гуманізм та освіта – 2008. – С. 33-36
3. Ясько О.М. Формування комунікативної культури майбутніх учителів іноземних мов засобами ресурсу Інтернет : дис. ... канд. пед наук: спец. 13.00.04 „теорія і методика професійної освіти” / О.М. Ясько . – Старобільськ, 2017 . – 306 с.
4. Жовнич О.В. Проблеми професійної іншомовної підготовки майбутніх журналістів і можливі шляхи їх розв'язання / О.В. Жовнич // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: педагогіка і психологія, випуск 47 • 2016. – С. 73-77
5. Михайличенко Ю.В. Формирование англоязычной коммуникативной компетенции будущих журналистов с использованием электронных СМИ // Филология и литературоведение. 2015. № 1 [Электронный ресурс]. URL: <http://philology.snauka.ru/2015/01/1136> (дата обращения: 09.02.2019).
6. Тонкіх І. Ю. Інтернет-журналістика. Жанри в інтернеті [Електронний ресурс]: навчальний посібник / І. Ю. Тонкіх. – Електронні дані. – Запоріжжя : ЗНТУ, 2017. – 130 с.

Spisok vikoristanih dzherel:

1. Pluzhnik A.V. Zmist ponyattya «inshomovna komunikativna kultura» u psihologo-pedagogichnih doslidzhennyah / A. V. Pluzhnik // Molodij vchenij. – 2018. – №4.4 (56.4) – S. 13-16
2. Kuhta I. V. Inshomovna kompetentnist u konteksti formuvannya komunikativnoyi kulturi studentiv u procesi vivchennya inozemnoyi movi / I. V. Kuhta // IX MNPK Gumanizm ta osvita – 2008. – C. 33-36
3. Yasko O.M. Formuvannya komunikativnoyi kulturi majbutnih uchiteliv inozemnih mov zasobami resursu Internet : dis. ... kand. ped nauk: spec. 13.00.04 „teoriya i metodika profesijnoyi osviti” / O.M. Yasko . – Starobilsk, 2017 . – 306 s.
4. Zhovnich O.V. Problemi profesijnoyi inshomovnoyi pidgotovki majbutnih zhurnalistiv i mozhlivi shlyahi yih rozvyaznnya / O.V. Zhovnich // Naukovi zapiski Vinnickogo derzhavnogo pedagogichnogo universitetu imeni Mihajla Kocyubinskogo. Seriya: pedagogika i psihologiya, vipusk 47 • 2016. – C. 73-77
5. Mihajlichenko Yu.V. Formirovanie angloyazychnoj kommunikativnoj kompetencii budushih zhurnalistov s ispolzovaniem elektronnyh smi // Filologiya i literaturovedenie. 2015. № 1 [Elektronnyj resurs]. URL: <http://philology.snauka.ru/2015/01/1136> (data obrasheniya: 09.02.2019).
6. Tonkih I. Yu. Internet-zhurnalistika. Zhanri v interneti [Elektronnij resurs]: navchalnij posibnik / I. Yu. Tonkih. – Elektroni dani. –Zaporizhzhya : ZNTU, 2017. – 130 s.

